

PROCEDURA SZACOWANIA SZKÓD W GOSPODARSTWACH ROLNYCH I DZIAŁACH SPECJALNYCH PRODUKCJI ROLNEJ

I. Podstawa prawna:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 roku w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U.2015 poz.187 ze zm.).
2. Zarządzenie Nr 79 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 19 marca 2012 roku w sprawie powołania komisji rejonowych do spraw weryfikacji szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę.
3. „Informacja dla Komisji powołanych przez Wojewodę, dotycząca ogólnych zasad szacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę”, opracowana przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
4. Warunki i zasady udzielania kredytów z dopłatą Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do oprocentowania (dostępne na stronie www.arimr.gov.pl w zakładce pomoc krajowa).
5. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1182 j.t. ze zm.). Osoby zajmujące się sporządzaniem dokumentacji z szacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, ich gromadzeniem i przetwarzaniem zobowiązane są do posiadania upoważnienia do przetwarzania danych osobowych zgodnie z art. 37 powyższej ustawy.
6. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznające niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 193 z 01.07.2014 r.).
7. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013 r.).

II. Ogólne zasady szacowania szkód w celu ubiegania się o kredyty dla gospodarstw rolnych na wznowienie produkcji rolnej i odtworzenie środków trwałych zniszczonych w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

1. Dla poszkodowanych gospodarstw rolnych w wyniku suszy, gradu, deszczu nawalnego, ujemnych skutków przezimowania, przymrozków wiosennych, powodzi, huraganu, pioruna, obsunięcia się ziemi lub lawiny możliwe jest udzielenie pomocy w postaci kredytów „kłęskowych” na wznowienie produkcji rolnej (kredyt obrotowy) oraz przywrócenie funkcji użytkowych zniszczonych lub uszkodzonych budynków gospodarczych, ciągników i urządzeń rolniczych, plantacji wieloletnich (kredyt inwestycyjny).
2. Niekorzystnym zjawiskiem atmosferycznym musi być dotknięty pewien obszar (najmniej sołectwo), na którym znajdują się poszkodowane gospodarstwa, w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego ich funkcjonowania, z wyjątkiem:
  - szkód powstałych w pojedynczych gospodarstwach wskutek pioruna oraz przypadku, gdy uprawa prowadzona jest na użytkach rolnych położonych na obszarach narażonych na możliwość powstawania szkód wskutek miejscowych wymarzeń lub przymrozków wiosennych,
  - wystąpienia szkód w pojedynczych poszkodowanych gospodarstwach rolnych, jeżeli szkody te przekraczają 30% średniej rocznej produkcji lub stanowią powyżej 1 050 zł w odniesieniu do pojedynczego środka trwałego.

3. Oszacowania zakresu i wysokości szkód dokonuje komisja powołana przez Wojewodę. O powołanie komisji do Wojewody występuje Wójt/Burmistrz/Prezydent po rozpoznaniu zakresu szkód, a także na podstawie informacji zawartych w **pisemnych** wnioskach producentów rolnych złożonych w Urzędzie Gminy/Miasta właściwych ze względu na położenie gruntów. Wniosek rolnika o oszacowanie szkód musi zostać złożony **niezwłocznie, jednakże nie później niż 10 dni roboczych** od dnia wystąpienia niekorzystnego zjawiska atmosferycznego, w przypadku powodzi nie później niż 10 dni roboczych od ustąpienia wody. *
  4. Przy szacowaniu szkód należy uwzględnić **całość produkcji rolnej w gospodarstwie**, zarówno roślinnej, jak i zwierzęcej.
  5. Do szacowania strat w uprawach przyjmuje się, że minimalna powierzchnia uprawy **nie może być mniejsza niż 0,1 ha jednolitej uprawy**. W razie kilkakrotnego uszkodzenia tej samej uprawy, wysokość każdej następnej szkody ustala się z uwzględnieniem wysokości poprzednio ustalonych szkód.
  6. Na wniosek producenta rolnego Komisja Gminna może dołączyć wykaz numerów geodezyjnych działek, na których szacowano szkody. Kredyty na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej są udzielane bezpośrednio po wystąpieniu szkód spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi, tj. w najbliższym cyklu produkcyjnym.
  7. Aby rolnicy mogli uzyskać pomoc publiczną w formie dopłat do oprocentowania kredytów na wznowienie produkcji, poziom szkód określony w procentach:
    - musi być wyższy niż 30% średniej rocznej produkcji rolnej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej z trzech lat poprzedzających rok, w którym wystąpiły szkody lub średniej z trzech lat w okresie pięcioletnim poprzedzającym rok, w którym wystąpiły szkody, z pominięciem roku o najwyższej i najniższej wielkości produkcji. Na protokołach rolników, w których gospodarstwach rolnych straty wynoszą ponad 30% średniej rocznej produkcji, Wojewoda potwierdza wystąpienie szkód, sporządzając adnotację na tym protokole.
    - szkody stanowią powyżej 1 050 zł w odniesieniu do pojedynczego środka trwałego.
- Pomoc jest udzielana również, gdy szkody oszacowane przez komisję powołaną przez wojewodę, wystąpiły w danym roku kalendarzowym co najmniej dwukrotnie w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej i wynoszą łącznie powyżej 30% średniej rocznej produkcji rolnej.

* w przypadku przymrozków wiosennych, ujemnych skutków przezimowania i suszy – 10 dni roboczych od stwierdzenia skutków niekorzystnego zjawiska atmosferycznego.

III. Zadania Wydziału Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego w procedurze szacowania szkód.

1. Przygotowanie zarządzenia Wojewody Dolnośląskiego w sprawie powołania Komisji Rejonowych do spraw weryfikacji szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej.
2. Przygotowywanie zarządzeń Wojewody Dolnośląskiego o powołaniu Komisji Gminnych ds. szacowania szkód w gospodarstwach rolnych.

3. Rozważenie potrzeby przeprowadzenia szkoleń członków Komisji Gminnych i Rejonowych w zakresie szacowania szkód spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi oraz przeprowadzanie szkoleń.
4. Ustalenie zasad udokumentowania powstałych szkód – obowiązujących w województwie wzorów dokumentacji celem ujednoczenia prac Komisji Rejonowych i Gminnych.
5. Poinformowanie Komisji Rejonowych oraz Gminnych o obowiązujących aktach prawnych związanych z szacowaniem szkód i udzielaniem kredytów „kłęskowych” oraz zmianach w tym zakresie.
6. Koordynacja prac Komisji Rejonowych i Gminnych.
7. Współpraca z ARiMR oraz bankami w zakresie kredytowania rolników poszkodowanych niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi.
8. Potwierdzanie przez Wojewodę wystąpienia szkód na protokołach rolników, u których w gospodarstwach rolnych, szkody wynoszą powyżej 30% średniej rocznej produkcji.
9. Prowadzenie Rejestru potwierdzonych przez Wojewodę protokołów.
10. Podsumowanie rozmiaru szkód spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi w woj. dolnośląskim.

IV. Zadania gmin w procedurze szacowania szkód.

1. Po dokonaniu rozpoznania, co do zakresu i charakteru niekorzystnego zjawiska atmosferycznego Prezydent, Burmistrz, Wójt występuje z wnioskiem do Wojewody o powołanie komisji gminnej, dając propozycję imienną jej składu, funkcje poszczególnych osób oraz wskazuje przewodniczącego komisji. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 roku w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (§ 5, pkt 7 Dz. U. 2015 poz. 187 ze zm.) komisja składa się co najmniej z 3 osób, w tym 1 przedstawiciela ośrodka doradztwa rolniczego oraz 1 przedstawiciela izby rolniczej, mających wykształcenie wyższe albo średnie w zakresie rolnictwa, ekonomiki rolnictwa lub rybactwa, z tym, że w przypadku szacowania szkód w budynkach lub budowlach służących do prowadzenia działalności rolniczej co najmniej 1 osoba wchodząca w skład komisji powinna mieć wykształcenie lub doświadczenie zawodowe w zakresie budownictwa.
2. We wniosku o powołanie Komisji musi znajdować się ocena sytuacji w gminie, w szczególności rodzaj zjawiska – zgodnie z definicjami zawartymi w ustawie z dnia 7 lipca 2005 roku o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U z 2005 r. Nr 150, poz.1249 ze zm.). Za właściwe zakwalifikowanie niekorzystnego zjawiska atmosferycznego, które wystąpiło na terenie gminy/miasta odpowiada Prezydent/Burmistrz/Wójt. W niektórych przypadkach konieczna jest informacja potwierdzająca wystąpienie zjawiska: w przypadku wystąpienia szkód spowodowanych deszczem nawalnym lub huraganem – z IMiGW, w przypadku suszy – potwierdzenie jej w „monitoringu suszy” prowadzonym przez IUNG Puławy. Szkody od uderzenia pioruna muszą pozostawiać bezsporne ślady tego zdarzenia i być udokumentowane protokołami Straży Pożarnej lub Policji lub Powiatowego Inspektora Weterynarii w przypadku zwierząt gospodarskich, jeżeli zdarzenie miało miejsce poza budynkiem inwentarskim. Konieczne jest także zadeklarowanie, czy warunki atmosferyczne oraz faza wegetacyjna roślin umożliwiają lustrację upraw i rzetelne szacowanie szkód. Ponadto należy podać dokładny termin wystąpienia niekorzystnego zjawiska (od dnia do dnia), szacunkową ilość gospodarstw poszkodowanych, szacunkową powierzchnię dotkniętą szkodą, szacunkowy % szkód w uprawach oraz ocenę szkód w środkach trwałych czy zwierzętach. Wzór wniosku o powołanie Komisji Gminnej przez Wojewodę został zamieszczony na stronie internetowej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu (www.duw.pl zakładka Urząd→Wydziały→Wydział Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska→Oddział Rolnictwa i Środowiska).

Zarządzenie wydawane jest dla konkretnej gminy, na określony rodzaj niekorzystnego zjawiska atmosferycznego. Członkowie Komisji posiadający własne gospodarstwa rolne nie mogą brać udziału w pracach Komisji we własnym gospodarstwie. W takich przypadkach zachodzi konieczność powiększenia składu komisji.

3. Zbieranie wniosków rolników w sprawie przeprowadzenia szacowania wraz z informacją o poniesionych stratach. Należy sprawdzać, czy informacje zawarte w dokumentach składanych przez rolnika dotyczą całego gospodarstwa i wszystkich rodzajów produkcji. Za poinformowanie rolników o terminie przeprowadzenia szacowania szkód odpowiada Prezydent/Burmistrz/Wójt. Może to uczynić w formie ogłoszenia, powiadomienia przez sołtysów wsi, lub inny sposób zwyczajowo przyjęty zapewniający skuteczność przekazania informacji.
4. Weryfikacja ogólnej powierzchni gospodarstwa rolnego i powierzchni UR w oparciu o dane będące w posiadaniu gminy.
5. Szacowanie szkód u rolników odbywa się **wyłącznie w oparciu o lustrację w terenie** – nie mogą być uznawane inne dowody, np. zeznania świadków. Należy uważać, aby w protokole wpisać osobę, która faktycznie jest właścicielem/dzierżawcą gospodarstwa. Protokół należy wypełnić pismem drukowanym z największą starannością, ponieważ wszelkie błędy rodzą dalsze problemy i konsekwencje! Protokół wypełniamy zgodnie z obowiązującym wzorem przekazanym przez Wojewodę/właściwą Komisję Rejonową w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Protokoły muszą być podpisane czytelnie. **Dopiero po weryfikacji** przez Wojewodę/właściwą Komisję Rejonową, gmina przekazuje poprawny protokół producentowi rolnemu. Kserokopia protokołu potwierdzona za zgodność z oryginałem pozostaje w aktach Urzędu Miasta/Gminy.
6. Komisja sporządza 2 protokoły zbiorcze. W jednym umieszcza dane rolników u których w gospodarstwach rolnych poziom szkód przekroczył 30% średniej rocznej produkcji rolnej, natomiast w drugim dane rolników, u których szkody wyniosły nie więcej niż 30% średniej rocznej produkcji.
7. W przypadku posiadania przez rolnika gruntów na obszarze kilku gmin, komisje powołane przez wojewodę dokonują oszacowania szkód w swoim zasięgu terytorialnym. Protokół ostateczny, będący podsumowaniem poszczególnych średnich wartości i obliczeniem całości szkód – sporządza komisja gminna powołana przez Wojewodę właściwa ze względu na siedzibę gospodarstwa rolnika, na podstawie protokołów indywidualnych częściowych, sporządzonych przez komisje w innych gminach. Zachodzi zatem konieczność wymiany informacji między gminami i sprawne przekazywanie częściowych protokołów szkód. W przypadku, gdy w gminie właściwej ze względu na siedzibę gospodarstwa rolnika nie została przez Wojewodę powołana komisja lub komisja powołana zakończyła już pracę, ostateczny protokół indywidualny (obejmujący całość gospodarstwa) sporządza komisja na terenie działania której wystąpiły/oszacowano szkody.

W przypadku posiadania przez rolnika gruntów w kilku gminach, komisja powołana przez wojewodę dokonyuje oszacowania szkód w skali całego gospodarstwa rolnego danego rolnika.

W przypadku, gdy gospodarstwo rolne jest położone na obszarze co najmniej dwóch województw, w których wystąpiły szkody lub dział specjalny produkcji rolnej jest prowadzony na obszarze co najmniej dwóch województw, w których wystąpiły szkody, komisja powołana przez Wojewodę właściwego ze względu na miejsce położenia największej części tego gospodarstwa lub obszaru, na którym jest prowadzony dział specjalny produkcji rolnej, sporządza protokół końcowy zawierający określenie zakresu i wysokości szkód uwzględniając protokoły oszacowania szkód przedłożone przez producenta rolnego w terminie umożliwiającym komisji przekazanie wojewodzie protokołu zbiorczego.

8. Obowiązują wzory dokumentów jednolite dla całego województwa dolnośląskiego. Indywidualne protokoły szkód oraz zbiorcze protokoły strat gmina sporządza w formie elektronicznej i papierowej.
9. Oryginały protokołów indywidualnych rolników wraz z załącznikami (2 egzemplarze w formie papierowej) oraz oryginały zbiorczych protokołów strat (obowiązuje forma

elektroniczna – Excel oraz papierowa) Komisja przekazuje do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego.

10. Protokoły indywidualne szkód muszą być ułożone w segregatorach oraz ponumerowane w sposób zgodny ze zbiorczym protokołem szkód (imiennym wykazem). Imienny wykaz rolników w zbiorczym protokole szkód, u których wystąpiły szkody powyżej 30% zawiera numerację 1, 2, 3 itd., natomiast imienny wykaz rolników, u których poziom szkód wynosił poniżej 30% zawiera numerację 1a, 2a, 3a..... Obydwa protokoły zbiorcze powinny zawierać podpisy członków komisji, podpis wójta/burmistrza/prezydenta, a także zaopatrzone pieczęcią gminy i wójta/burmistrza/prezydenta.
11. Protokoły zbiorcze muszą być podpisane czytelnie przez komisję gminną oraz wójta/burmistrza/prezydenta. Ponadto na protokole zbiorczym należy wskazać osobę sporządzającą.
12. Ewentualne korekty protokołów indywidualnych dokonać może przewodniczący lub członek komisji. Korekty należy dokonać poprzez skreślenie i złożyć przy niej swój podpis oraz datę korekty.
13. Na oszacowanie strat i sporządzenie dokumentów komisja gminna ma czas maksymalnie 2 miesiące od dnia zgłoszenia przez producenta rolnego wystąpienia tych szkód, nie później niż:
  - do czasu zbioru plonu głównego danej uprawy albo jej likwidacji albo
  - w terminie do 3 miesięcy od wystąpienia gradu, deszczu nawalnego, huraganu, pioruna, obsunięcia się ziemi lub lawiny – w przypadku szkód w środku trwałym, albo
  - w terminie 12 miesięcy od ustąpienia wody umożliwiającego komisji rozpoczęcie szacowania szkód – w przypadku szacowania szkód w budynkach lub drzewach owocowych spowodowanych przez powódź albo
  - do dnia 31 października danego roku, jeżeli ujemne skutki przezimowania wystąpiły do dnia 30 kwietnia tego roku albo do dnia 31 października roku następującego po roku, w którym w grudniu wystąpiły ujemne skutki przezimowania – w przypadku szacowania szkód w drzewach owocowych spowodowanych przez ujemne skutki przezimowania.

Następnie w terminie 30 dni od dnia oszacowania szkód, Komisja składa protokół z oszacowania szkód wojewodzie właściwemu ze względu na miejsce wystąpienia tych szkód.

Natomiast protokół końcowy sporządzony w przypadku, gdy gospodarstwo rolne jest położone na obszarze co najmniej dwóch województw właściwa Komisja składa Wojewodzie w terminie 45 dni od dnia oszacowania szkód.

14. Przy szkodach w budynkach należy dołączyć uproszczony kosztorys strat dla każdego rolnika lub uszkodzenia opisać szczegółowo na protokole i wielkość strat wyliczyć według wartości odtworzeniowej środków trwałych.
15. Szacowanie szkód w budynkach, sadach i plantacjach wieloletnich – powstałe na skutek powodzi – może odbywać się do 12 miesięcy od ustąpienia wody (w przypadku ujawnienia się takich szkód) jednakże **pod warunkiem, że w czasie powodzi było zgłoszone zalanie tych budynków i Komisja odnotowała to w protokole/notatce z lustracji.**
16. Szacowanie szkód powstałych na drzewach owocowych w wyniku ujemnych skutków przezimowania może być przeprowadzone dwukrotnie. Pierwszego oszacowania szkód należy dokonać wiosną, powtórnego w drugim półroczu (do końca października), zanim w sposób naturalny spadną liście. **Wojewoda dopiero po powtórnym oszacowaniu szkód potwierdza protokół z oszacowania tych szkód.**
17. W przypadku szacowania szkód w sadzie lub innej plantacji roślin wieloletnich, których okres użytkowania jest dłuższy niż 5 lat, z wyłączeniem plantacji truskawek, plantacji choinek oraz roślin na cele energetyczne pod kątem ubiegania się o pomoc na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych uwzględnia się wartość bieżącą roślin (tj. w zależności od wieku) oraz współczynnik oceny bonitacyjnej wartości bieżącej (bez utraconych korzyści); do wykorzystania na stronie internetowej MRiRW – pomoc opracowanie Krzysztofa Zmarlickiego – Określanie wartości plantacji kultur wieloletnich.

W przypadku szacowania szkód w szkółkach dla celów ubiegania się o pomoc na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych powinno być szacowane wyłącznie szkody w roślinach matecznych, których okres użytkowania jest dłuższy niż 5 lat. **Metoda „Zmarlickiego” dotyczy szkód w sadach/plantacjach wieloletnich, a nie plonach.**

V. Zadania Komisji Rejonowych oraz Dolnośląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w procedurze szacowania szkód.

1. Oddelegowanie pracowników DODR do prac komisji.
2. Przygotowanie danych (ceny, plony, ceny prognozowane) niezbędnych do wyliczenia szkody.
3. Współpraca z komisjami gminnymi oraz zapewnienie nadzoru merytorycznego nad pracami komisji gminnych.
4. Rozstrzyganie spraw spornych w terenie dotyczących szacunków strat oraz w niektórych przypadkach uczestnictwo w lustracji w terenie.
5. Weryfikacja sporządzonych przez zespoły gminne protokołów oszacowanych szkód (indywidualnych oraz zbiorczych).

Wyjaśnienie:

Pojęcie niekorzystnego zjawiska atmosferycznego: susza, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę nie jest równoznaczne z określeniem „stanu klęski żywiołowej”, o której mowa w ustawie z dnia 18 kwietnia 2002 roku o stanie klęski żywiołowej (Dz.U.2014.333 j.t. ze zm.).

Uwaga:

Zapis: Komisje Rejonowe/Wojewoda oznacza, że w zależności od rozmiaru szkód spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi, w zależności od potrzeb ustalany jest przez Wojewodę zakres prac dla Komisji Rejonowych.